לימת קסבר רבי. מדאיצטריך קרא שתהא קריאת שמע ככתבה: כל סתורה בכל לשון נאמרה. נקרוא בבית הכנסת: משום דכתיב שמע. איצטריך והיו דלא תדרשיה לקריאת שמע בכל לשון אלא לאזניו: תפלה. דקתני מתני' בכל לשון לא צריך קרא דהא רחמי ניעלי: יחיד. צריך שיהיו מלאכי השרת שליטר לא צריכי להו דכתיב (חיוב ט) הן אל כביר לא ימאס איזו מואס בתפלתן של רבים: עלתו עליה דאזלו לאנטוכיא. שהלכו פרחי כהונה בני בית חשמונאי להלחם עם יוונים לפני יום הכפורים ונלחמו ביום הכפורים ושמע יוחנן בת קול כשהיה עובד עבודת יום הכפורים: עבדיתא. חיל לשון העביד את חילו עבודה גדולה (יחזקאל כט): נסקנים. שם מלך יון: שמי בת קול. אותה מידה הממונה על כך יודעת בשבעים לשונות מפני שנעשיה בשמיע והיא משהלתא לכל הלשונות פעמים לזה ופעמים לזה: דאמר מר. לקמן בפרקא (דף לז:): ולמדו. ליוסף שבעים לשונות: ה"ג ברכת המזון דכתיב וברכת ולא גרסינן 'מגלן' דלא בעיא קרא, דמהיכא תיתי דבעיין לשון קודש: בכל לשון שהיה מברך. לא קבע לו הכתוב לשון: שבועת העדות מגלן. דאי לא כתב קרא איכא למימר דבעיין דומיא דשבועת הר גריזים והר עיבל שהוא בלשון הקודש: ושמעה. מדלא כתיב והשביעה באלה: יענו בקול. במתן תורה ובלשון הקודש ניתנה: לדבר שהוא מעשה מעכב. כה כגון חלילה וכקיקה דכלה משמע שיכובא דאסור לבטל ומכו "ליעשה" לומר שהמעשה מעכב ורבי

[תוספתא פי"ג]

[לקמן לו:]

[שבועות לה. כריתות מ.]

[ינמות קה:]

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה כל וכו' דקאמר הכא בכל לשון הייט אם:

כל התורה בכל לשון נאמרה, דאי סלקא דעתך בלשון הקודש נאמרה "והיו" דכתב רחמנא למה לי? איצטריך משום דכתיב "שמע". לימא קסברי רבנן כל התורה כולה בלשון קודש נאמרה, דאי סלקא דעתך בכל לשון "שמע" דכתב רחמנא למה לי? איצטריך, משום דכתיב "והיו": תפלה: רחמי היא כל היכי דבעי מצלי, ותפלה בכל לשון *והאמר רב יהודה "לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמית דאמר רבי יוחנן כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נזקקין לו לפי שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי? לא קשיא הא ביחיד הא בצבור, ואין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי והתניא "יוחנן כהן גדול שמע ב"ק מבית קדש הקדשים שהוא אומר "נצרו מליא דאזלו לאנטיוכיא קרבא לאנטוכיא", ושוב מעשה בשמעון הצדיק ששמע בת קול מבית קדש הקדשים שהוא אומר "בטילת עבידתא דאמר שנאה לאיתאה על היכלא ונהרג נסקלגס ובטלו גזירותיו" וכתבו אותה שעה וביום ובלשון ארמי היה אומר? בעית אימא בת קול שאני דלא שמעי עבידא ואי בעית אימא, גבריאל הוה דאמר מר *בא גבריאל ולימדו שבעים לשון: דכתיב °ואכלת ושבעת וברכת ברכת המזון: דכתיב °בכל לשון שאתה מברך: את ה' אלהיך: *דכתיב °ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה: בכל לשון שהיא שומעת: שבועת העדות: אתיא "*תחטא - תחטא" משבועת העדות: ואלו נאמרין בלשון הקודש מקרא ביכורים וחליצה. כו' עד מקרא ביכורים כיצד °ועניתי ואמרת לפני ה' אלהיך ולהלן הוא אומר °וענו הלוים ואמרו אל כל איש ישראל, מה ענייה האמורה להלן בלשון הקודש אף כאן בלה"ק. ולוים גופייהו מנלן: אתיא "קול-קול" ממשה כתיב הכא "קול רם" וכתיב התם "משה ידבר והאלהים יענו בקול" מה להלן בלשון הקודש אף כאן בלשון הקודש: חליצה כיצד וכו': ורבנן האי "ככה" מאי עבדי ליה? מיבעי להו *לדבר שהוא מעשה מעכב, ור' יהודה "מכה-ככה" ורבנן מכה-ככה לא משמע להו ורבי

כל התורה כולה בכל לשון נאמרה. פי' ר"ח הא פשיטא דבשעת מ"מ ניתנו למשה בלשון קודש והאי דקאמר הכא (ה) היינו אם ניתנה להעתיקה בלשון אחר לא לא, ומפיורשו נשמע דאמ"ד לא ניתנה להעתיקה בלשון אחר לא ניתנה לקרות כמו כן בלשון אחר דמי שהיה קורא אותה בלשון פרסי והיא כתובה לשון עברי כאילו היה קורא בעל פה כדאמרינן בפ' שני דמגילה (דף יח:) קרא תרגום לא יצא היכי דמי אילימא דכתיבא מקרא וקא קרי תרגום היינו על פה הוא לא צריכא דכתיבא תרגום וקא קרי תרגום ולא ידענא לפירושו היכי סלקא דעתיה למימר אליבא דרבי דבכל לשון ניתנה אם כן הא דאמר רבי ק"ש ככתבה היינו בכל לשון שהרי בכל לשון ניתנה ליכתב אם כן היינו רבנן ומו תפשוט מינה התם דאליבא דרבי בלשון הקודש נאמרה ומו מאי קמבעיא ליה והא פלוגתא היא בפ"ק דמגילה (דף ה:) תנן אין בין ספרים למזוזות ותפילין אלא שספרים נכתבין בכל לשון ותפילין ומזוזות אינן נכתבין אלא אשורית בלבד ר"ש ב"ג אומר אף ספרים לא היו שיכתבו אלא אשורית בלבד וי"ל מהא דאמר רבי קריית שמע ככתבה ליכא למידק מינה דאיכא למימר ככתבה המיוחד לה כשנכתבה יחידי כגון במזוזות ותפילין דכ"ע מודו דבלשון הקודש והא דקאמר לימא קסבר רבי כל התורה בכל לשון נאמרה ה"פ וליתא ליה דרש"ג דאמר דוקא יוונית ולרבנן דאמרי בלשון הקודש ליתא להו דרבנן דאמרי ספרים נכתבים בכל לשון כך צריך לפרש לפי פירוש ר"ח: ברכת המזון דכתיב ואכלת ושבעת. רש"י שיבש הגירסא דלא גרס מגלן ופי' מסוס דלא בעי קרא דמהיכא תיתי דליבעי לשון הקודש ומיהו גרסה עיקר כגירסת הספרים דגרסו בהו מגלן דסד"א נילף ברכה מברכת הר גריזים דכתיב בהו אלה יעמדו לברך (דברים כז) מה להלן בלשון קודש אף כאן בלשון הקודש, ומ"ש ילפינן בפירקין (לקמן דף לח.) ברכת כהנים דבלשון הקודש להכי כתיב וברכת את ה' כלומר מאחר שהברכה והשבח כלפי השכינה הוכל לברך בכל לשון שתרצה ומסתמא בלשון שאתה מכיר שתתן שבח להקב"ה בלבב שלם להגאתך והכי נמי איתא בירושלמי [דפרקין דאמר התם] וברכת כדי שיהא יודע למי מברך [ומשמע בפרק כיצד מברכין] (ברכות דף מ:) תפילו אמרה בלשון חול אלא כתיקונה יצא דומיא דבעיינין רעיא כרך ריפתא בתר דכרך אמר ברוך רחמנא מריה דהאי פיתא ואמר רב דילא ידי ברכה לאשונה ומואמרת לפני ה' אלהיך דכתיב גבי ויהי [מעשר לא יצא דלא] דמי להאי דהכא כתיב את ה' אבל התם לפני ה' דלהכי כתיב לפני ה' דמשמע דבעזרה היה מתודה ולהכי אילטריך גזירה שוה דאמירה אמירה מצא לן. גרלה לפרש אי לאו קרא הוה אמינא נילף קול קול ממשה להכי כתיב ושמעה דמשמע בכל לשון שהיא שומעת מדלא כתיב ושמעה בשבועת האלה אבל לפירוש רש"י דפי' אי לאו קרא הוה אמינא דומיא דשבועת הר גריזים והר עיבל שהיו בלשון הקודש אבל לפירוש רש"י דפי' אי לאו קרא הוה אמינא דומיא דשבועת האלה להכי אית לך למימר אי לאו דכתיב ושמעה לא הוה ידענא אי הוה לן למילף קול קול או אלה אלה: אתיא תחטא תחטא. גזירה שוה לאו דוקא נקט לה הכא דהא מהיכא תיתי דבעיי בלשון קודש אדרבה בלא גזירה שוה דתחטא תחטא הוה משמע טפי דבכל לשון דהוה ילפינן מעילה מעילה מסוטה אלא לגב דילפינן בשבועות (דף לד.) בהא גזרה שוה דבתביעת ממון הכתיב מדבר נקט לה נמי הכא: וענית ואמרת ולהלן הוא אומר וענו הלוים ואמרו. תימה אדרבה ילף ואמרת לפני ה' אלהיך מואמרת לפני ה' אלהיך מוידוי מעשר דהא מדלמי ליה ילפינן ואם תאמר הכא עניה עניה גמיר הא לגיל פריך ונילף אמירה אמירה מלוים *ומהדר דנין עניה ואמירה מעניה ואמירה ואין דנין עניה גרידתא מעניה גרידתא (כ"ה ואין דנין אמירה גרידתא מעניה ואמירה): אתיא קול קול. אין לומר אדרבה נילף קול קול מבשבועת הפקדון דעניה וקול מעניה וקול גמיר ואין דנין עניה וקול מקול גרידא: ורבי יהודה מכה ככה. לא ידענא אי דרים ר' יהודה מכה ככה דכל האמור בפרשה אפילו קריאה מעכבת דאין לבטל מכל האמור דלהכי אתי כה ככה וממילא הוי לשון קודש נמי מיכובא דפרשה נאמרה בלשון קודש ותימה לומר כן דת"ל כמאן מרבותיו ס"ל לא כרבי אליעזר ולא כר' עקיבא דתרוייהו מודו דקריאה לא מעכבת ולא פליגי אלא בדקיקה (כיצד דף קד:) דלר' אליעזר מעכבת כיון דהוי מעשה ולרבי עקיבא לא מעכבת מעשה בחיים בעי' *ואם אית לך למימר דרבי יהודה סבר דדוקא בלשון קודש מעכב אבל אם לא קראה כלל אינו מעכב גם הוא סברא תמוה שאם לא קראה כלל אינו מעכב ואם קראה בלשון חול מעכב ומסתברא טפי למימר דסבירא ליה דקריאה מעכב ופליג אתנא דמתניתין בפרק מלוה חליצה (שם דף קד:) דקא סבר רבי יהודה לא נחלקו רבי עקיבא ורבי אליעזר בדבר זה והכי אמר בעלמא כגון בפרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף קלה:) גבי פלוגתא דב"ש

כר א ב שו"ע א"ח סי' קפ סעיף ד וע"ש.

*ובגיל בדרך ובאין אלא נלאה ... תוספות שאנץ

תוספות שאנץ

כל התורה בכל לשון נאמרה פ"ה כגון קריאת התורה וכ"ג דמקריאה אי אפשר להיות דאין חיובא אלא מדרבנן ותקנת עזרא. לכ"ג לפ' כל הפרשיות שצריכות לקרות כגון פרשת זכור (ה) ופרשת עגלה ערופה והני דמפרש במתני' דצריכין לקרותן בלשון הקודש אי ליכא קרא כ) דמרבי לה לקרותה בכל לשון גם זה פי' פרק הקורא [במגילה דף יח]. שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי. י"מ פ"ק דשבת דמכירין בו אבל אינן חוששין בו ואין נראה מכאן דמשמע בסמוך דאין מכירין בו כלל. ברכת המזון דכתיב ואכלת ושבעת וברכת ה"ג ול"ג מנא לן דלא בעי קרא דמהיכא תיתי דניבעי לשון הקודש אבל נבי שבועת העדות גר' מנא לן דאי לא כתיב קרא איכא למימר דבעי דומיא דשבועת הר גריזים והר עיבל שהיא בלשון הקודש. ל"ה. יש אומר בפשט שצריך לברך בעל הבית דכתיב וברכת את ואת ריבויא הוא לרבות את בעל הבית?

ה) תוי' ל"ל ופרכת פרק אלומה ופי' בכ"מ בכלכות כר"פ סיה קולא. ב) תוי' ל"ל מי ליכא קלא דקמרכי אבו סיה מוחר לקריתן בכל לשון.

גליון הש"ס

גמ' וכבכן כה ככה לא מבשע לבו. עיין לקמן דף לח ע"ל תד"ה ודל"ת: רש"י ד"ה יחיד וכו' לבור לא צריכי לבו. עיין בספר כתי דהוה תיב בית אמות דף ל ע"ל: ד"ה שאני בת קול. ע' כהגהלין דף יא ע"ל תד"ה בת קול ונתוי"ם פס"ז מ"ו דינמות:

כי רש"ל וי"ל דנין וכו' ע"ש

כ"ל ואין לוסר